

Bostad med särskild service
och andra boendialternativ

Innehåll

Socialnämndens anvisningar för bostad med särskild service och andra boendialternativ	3
Bostad med särskild service	4
Boendialternativ	5
Innehåll i verksamheten bostad med särskild service	6
Fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter	10
Personal.....	11
Dokumentation och arbetsplaner	12
Hälso- och sjukvård samt tandvård	14
Sekretess och anmälningskyldighet	16
Avgifter som gäller vid boende i bostad med särskild service	17

Uppdaterad: November 2015

Socialnämndens anvisningar för bostad med särskild service och andra boendeanternativ

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är avsedd att garantera personer med omfattande funktionsnedsättning en god service och ett gott stöd, oavsett var de bor och oavsett vilka de lokala ambitionerna är. Det övergripande målet är att den enskilde ska kunna leva som andra, trots sin funktionsnedsättning. Jämlika livsvillkor innebär att jämförelser måste göras med villkor som gäller för jämnåriga som inte har någon funktionsnedsättning. Den enskilde ska kunna skapa sig ett värdigt liv, så likt andra människors liv som möjligt och i gemenskap med andra.

Kvalitetsnivå – goda levnadsvillkor

Personer med funktionsnedsättning ska genom de särskilda insatserna i LSS tillförsäkras goda levnadsvillkor (7 §) och verksamheten ska vara av god kvalitet (6 §). Goda levnadsvillkor kan ses som ett övergripande begrepp som anger kvalitet och nivå på de särskilda insatserna.

För att ge ett gott stöd och en god service och omvårdnad ska det enligt LSS finnas den personal som behövs (6 §) samt att personalen har den utbildning och erfarenhet som krävs för varje specifik uppgift.

Halmstads kommuns vision och värdegrund

Vi har en vision om framtiden i Halmstad. Den beskriver hur kommunen vill att Halmstad ska upplevas av alla som bor här och av besökare. Halmstads vision består liksom kommunens vapen av tre hjärtan. De tre hjärtana bygger tillsammans visionen för Halmstads kommuns utveckling.

- ♥ Vi är en kommun där människor möts – med trygghet, respekt och kärlek.
- ♥ Vi är en kommun där människor växer och utvecklas – genom livslångt lärande och kreativitet, företagsamhet och innovativt tänkande.
- ♥ Vi har en atmosfär som ger livslust – genom aktivitet, gemenskap och livskvalitet.

Värdegrund

Vår vision om Halmstad bygger på demokratiska värden. Alla halmstadsbor ska ha möjligheten till delaktighet och inflytande i de demokratiska processerna.

I Halmstad har alla människor lika värde och vår gemenskaps kännetecken är ömsesidig respekt. Alla som möter kommunens verksamhet ska känna att de har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter.

Halmstads kommuns utveckling ska vara långsiktigt hållbar. Detta innebär att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodosesina behov.

Socialnämndens verksamhetsidé

Socialtjänsten ska främja social trygghet samt stödja enskilda och familjer så att alla människor i Halmstad ges förutsättningar att leva ett bra liv.

Socialnämnden anser att de viktigaste framgångsfaktorerna är:

- Fokus på tidiga insatser
- Individen i centrum
- Hög kvalitet i såväl övergripande som det individuella arbetet

Bostad med särskild service

En person som ansöker om en bostad med särskild service för vuxna och bedöms ha rätt till insatsen, ska erbjudas en fullvärdig bostad av kommunen. Men det finns ingen skyldighet för kommunen att avveckla de boenden som inte uppfyller dagens standardkrav. Om de som bor i dessa boenden önskar bo kvar eller om någon önskar flytta till ett sådant boende är det den personens val. Kommunen är däremot skyldig att informera om rätten till en fullvärdig bostad och erbjuda en sådan om så önskas. Ett personligt hyreskontrakt upprättas då mellan hyresgästen och Socialnämnden.

Vad är en fullvärdig bostad?

I en fullvärdig bostad ska det finnas ett rum med inredning och utrustning för personlig hygien, rum eller avskiljbar del av rum för samvaro och sömn och vila, och rum eller del av rum för matlagning.

Om hyresgästen önskar kan han eller hon ha en egen brevlåda och en egen namnskylt på dörren. Kostnaderna för detta står hyresgästen för själv.

Lokalisering

En person som beviljas insatsen bostad med särskild service kan ha synpunkter och önskemål om bostadens utformning och läge. Så långt det är möjligt försöker Halmstad kommun tillmötesgå önskemålen. Efter att personen tackat ja till erbjudande kan han eller hon sätta upp sig på en ”byteslista” för ett nytt erbjudande. Kommunen har som policy att den som accepterar ett första erbjudande, senare har förtur att byta till en bostad som bättre stämmer överens med önskemålen.

Boendevalternativ

Kommunen har enligt Socialtjänstlagen 5 kap.7 §, SoL skyldighet att ordna lämplig bostad och service för personer som har en funktionsnedsättning. Hit räknas bostäder med särskild service för dem som till följd av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring. Personer som har en omfattande funktionsnedsättning har dessutom rätt till bostad enligt LSS.

LSS reglerar inte i detalj hur boendet för vuxna skall vara organiserat. En bostad kan vara utformad på olika sätt men tre huvudformer kan urskiljas:

- gruppboendestad
- serviceboendestad och
- annan särskilt anpassad bostad

Gruppboendestad och serviceboendestad räknas som ”bostäder med särskild service” vilket däremot inte boendeformen ”annat särskilt anpassad bostad” gör. För samtliga boendeformer gäller dock att bostaden ska vara fullvärdig, att den är den enskildes privata och permanenta hem och att den inte ska ha en institutionell prägel. Dessutom innebär ett boende i ”bostad med särskild service” enligt LSS att omvårdnad ska ges utifrån individuella behov och önskemål med syfte att tillförsäkra personen goda levnadsvillkor. I gruppboendestad och serviceboendestad ingår också fritidsverksamheter och kulturella aktiviteter (9 c § LSS).

Gruppboendestad

Gruppboendestaden är en boendeform för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre ständig närvaro av personal är nödvändig.

En gruppboendestad består av ett antal fullvärdiga lägenheter som är fördelade kring gemensamma utrymmen. Service, omvårdnad och stöd ges utifrån personens individuella behov och önskemål. Gruppboendestäderna i Halmstad kommun har också personalutrymmen som kontor och jour rum.

Serviceboendestad

Serviceboendestaden är en mellanform mellan ett helt självständigt boende i egen lägenhet och en lägenhet i en gruppboendestad. En serviceboendestad består av ett antal fullvärdiga lägenheter som oftast ligger samlade i samma hus eller i kringliggande hus. Dygnet-runt-stöd erbjuds utifrån personens behov av en fast personalgrupp. Det finns tillgång till gemensamma utrymmen för service och gemenskap.

Gemensamma utrymmen

De gemensamma utrymmena fungerar som ett komplement till den egna lägenheten med möjlighet till samvaro och aktiviteter utifrån hyresgästernas önskemål och intressen. Möjligheten att variera mellan avskildhet och gemenskap ska erbjudas, men valet är alltid hyresgästens.

Gruppboendestadens gemensamhetslokaler är i första hand till för dem som bor i gruppboendestaden och tjänstgörande personal, och får endast användas av andra på hyresgästernas villkor.

Boendestöd

Boendestöd är en insats i form av service och omvårdnad som omfattas av socialtjänstlagen (SoL). Boendestöd är till för den som bor i eget boende och behöver ett mer anpassat stöd i bostaden. Stödet kan bestå av både pedagogisk och praktisk hjälp. Personalen har erfarenhet av att arbeta med personer som har en funktionsnedsättning. Hon eller han kan vända sig till personalen med olika frågor.

Innehåll i verksamheten bostad med särskild service

Grundläggande principer för verksamheten är respekt för människors rätt till självbestämmande, inflytande, integritet och delaktighet samt helhetssyn, kontinuitet och tillgänglighet.

Insatserna ska grundas på de behov och önskemål som han eller hon tycker är viktiga för att kunna leva ett så självständigt och oberoende liv som möjligt. Insatserna ska utformas utifrån individuella behov som kan variera under olika perioder i livet.

Insatserna ska tillgodose personens psykiska, fysiska och sociala behov, till exempel hjälp med att

- äta, dricka och förflytta sig
- sköta personlig hygien och klä sig
- sköta hemmet, tillreda måltider, göra ärenden och inköp
- kommunicera, upprätthålla sociala kontakter och bryta isolering
- göra tillvaron begriplig, förutsägbar och trygg
- planera framåt
- utföra hälso- och sjukvård, inklusive habilitering, rehabilitering och hjälpmedel och tandvård tillgänglig
- se till att misstankar om övergrepp och andra brott mot den enskilde polisanmäls

Personens behov av stöd ska tillgodoses av personal som har den utbildning och erfarenhet som krävs för varje specifik uppgift.

Skyddsåtgärder

Enligt svensk lag får ingen ges vård och behandling mot sin vilja. Varje människa är enligt regeringsformen skyddad mot frihetsberövande och andra frihetsinskränkningar. Inlåsning får inte förekomma.

Verksamheten inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska främja trygghet och stödja de personer som behöver vår hjälp att leva ett bra liv. Våra insatser ska bygga på respekt för människors självbestämmande och vara utformade utifrån individuella behov och förutsättningar.

Åtgärder som innebär tvång eller frihetsinskränkningar saknar stöd i den lagstiftning som vår verksamhet bygger på; socialtjänstlagen (SoL), lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL). En skydds- eller

begränsningsåtgärd kan och ska aldrig användas för att ersätta personal, bristande kompetens eller olämpliga lokaler.

Vid planering av verksamhet ska man utgå från perspektivet att undvika, förebygga och åtgärda situationer där begränsningsåtgärder förekommer eller riskerar att förekomma.

Personen själv måste ge sitt samtycke då en åtgärd planeras mot den enskildes vilja. Anhöriga, god man eller förvaltare kan inte lämna samtycke. Anhöriga, god man eller förvaltare kan inte heller ställa krav på verksamheten att använda skydds- eller begränsningsåtgärder. Ett samtycke gäller för stunden och kan när som helst återkallas av personen. Det är inte godtagbart med generella samtycken utan det ska tydligt framgå vad samtycket avser. I samband med att personen lämnar samtycke till en skyddsåtgärd ska det journalföras.

Varje beslut om skydds- och begränsningsåtgärd ska följas av ett beslut om tid för uppföljning.

Självbestämmanderätt, inflytande och integritet

Verksamheten ska vara grundad på respekt för människors rätt till självbestämmande, inflytande och integritet. Personer med funktionsnedsättning ska ha största möjliga inflytande och medbestämmande över det stöd som ges. Att ha inflytande innebär dels att kunna bestämma själv i olika vardagssituationer, men även att kunna påverka beslut på olika nivåer. Att ha inflytande över sitt liv och sin vardag är viktigt för både självkänslan och upplevelsen av den personliga integriteten.

Delaktighet

Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktig i det liv och i den gemenskap som tillkommer alla människor. Hur aktiv man önskar vara varierar mellan olika personer, men också under olika perioder i livet för en och samma person. Han eller hon har samma medborgerliga rättigheter och skyldigheter som andra och ska ges förutsättningar att ta del av och utföra dessa.

Tillgänglighet

De särskilda insatserna skall vara lätt tillgängliga. När det gäller fysisk utformning måste lokaler och bostäder vara tillgängliga och användbara men detta gäller även information. Hjälpmedel underlättar vardagen och leder även till ökad delaktighet och jämlikhet.

Helhetssyn

Avgörande för ett gott stöd och en god service är att insatserna ges utifrån varje persons behov och önskemål. I begreppet helhetssyn ingår bland annat att stödet planeras och ges utifrån hans eller hennes samlade behov och hela livssituationen. Både starka och svaga sidor hos henne eller honom måste uppmärksammas liksom samspelet med den omgivande sociala miljön.

Kontinuitet

Begreppet kontinuitet innebär att personer med funktionsnedsättning ska kunna känna trygghet i att stödet varar så länge behovet finns och att stödet inte upphör eller förändras om inte han eller hon själv deltagit i ett sådant beslut. Att personen i ett längre perspektiv vågar planera för en framtid och kunna lita på att samhället tar ett långsiktigt ansvar för att förverkliga de handikappolitiska målen.

Omvårdnad

Omvårdnad innehåller både stöd och service och ska tillgodose personens individuella, psykiska, fysiska och sociala behov. Omvårdnad ska ges med respekt för personens självbestämmande och integritet så att den stärker dennes tilltro till sin egen förmåga. Den ska vara flexibel så att den hela tiden, över tid, svarar mot hans eller hennes aktuella situation, behov och önskemål. Förutsättning för en sådan utformning av omvårdnaden är att den noggrant planeras, dokumenteras och följs upp. Brukaren (och i vissa fall dennes företrädare) ska ha ett direkt inflytande när omvårdnaden planeras, utformas och genomförs. (Se avsnitt *Genomförandeplan*.)

Förutom ren praktisk hjälp kan stödet vara att hjälpa den boende att planera och strukturera sådant personen rent fysiskt kan utföra själv. För en del handlar det om total hjälp, för andra handlar stödet om att planera och utföra sysslorna tillsammans med en personal. Stödet kan vara praktiskt eller av mer vägledande karaktär, beroende på personens förutsättningar. Den boende kan till exempel göra sina inköp själv, men behöver få hjälp med att planera dessa och göra en kom-ihåg-lista med symboler. En annan person behöver hjälp med förflyttning och att bära hem varorna, men skriver själv sin minneslista eller handlar utan sådan.

Exempel på omvårdnad som den boende kan få stöd eller hjälp med:

Den personliga hygien

- att duscha eller bada varje dag
- att borsta tänderna på morgonen och kvällen samt annan munhygien
- toalettbesök
- att sköta menshygien
- att tvätta och föna/torka håret minst ett par gånger i veckan
- att klippa naglarna
- att raka sig
- att välja kläder, att byta till rena kläder och att planera kläder till nästa dag
- att klä på och av sig

Matsituationer

- att handla mat (planera, skriva minneslapp, handla, ställa in varor)
- att tillreda måltiderna
- att duka fram och av till måltiderna
- att diska
- att äta eller få ha sällskap under måltiden

Måltiderna fördelas på frukost, middag och kvällsmat väl utspridda över dagen. Minst ett av alternativen, middag eller kvällsmat, erbjuds som lagad varm mat. Han eller hon erbjuds också ett eller flera mellanmål per dag.

Städ och tvätt

- att bädda sängen och plocka undan varje dag
- att byta lakan i sängen varannan vecka eller oftare om behov finns
- att städa lägenheten genom att dammtorka, dammsuga och torka golv en gång varannan vecka eller oftare om behov finns
- att städa badrummet en gång i veckan eller oftare om behov finns
- att två gånger om året putsa fönster
- att sortera tvätten, boka tid för tvätt och tvätta
- att hänga upp eller tumla tvätten, stryka och lägga in den rena tvätten i skåp eller lådor

Planering

- att planera och förbereda dagens och veckans aktiviteter
- att planera inför framtiden
- att planera, förbereda och genomföra transporter då dessa behövs
- att boka, påminna och följa med till sjukvårds- och tandvårdskontakter
- att planera och boka frisör och fotvård
- att formulera sina önskemål och drömmar samt att realisera dessa i möjligaste mån

Övrigt

- förflyttningar
- väckning
- påminnelse
- inköp av kläder och förbrukningsartiklar
- att sköta altanen eller balkongen
- att kommunicera, det vill säga att göra sig förstådd och bli förstådd
- att hålla kontakt med anhöriga och vänner liksom att knyta nya kontakter
- att skriva och läsa brev och sms samt att telefonera för att upprätthålla kontakter
- att delta i olika typer av aktiviteter utanför bostaden, till exempel gå på bio, promenera eller gå ut och äta
- att förstå sin vardag och hur saker och ting förhåller sig till varandra orsaks- och tidsmässigt
- att få hjälp att strukturera sin dag och att finna egna rutiner, med stöd av personal och eventuella hjälpmedel
- att hantera och bearbeta lättare problem av känslomässig karaktär
- att förebygga, hantera och bearbeta konflikter med omgivningen
- att få hjälp med att så självständigt som möjligt kunna ta kontakt med myndigheter, daglig verksamhet, anhöriga, sjukvård eller andra.
- för samvaro med andra på gruppboenden men även med andra personer som är viktiga för brukaren

Undantag

Exempel på omvårdnad som inte ingår i insatsen bostad med särskild service, utan är godmans eller förvaltares ansvar att själva tillgodose på annat sätt:

- semesterresor
- ansökan om insatser enligt LSS eller andra lagstiftningar. Gäller även ansökan om bostadsbidrag, självdeklaration och liknande
- inköp av större möbler och större investeringar som till exempel TV
- flytt av den enskildes möbler vid bostadsbyte samt flyttstädning
- administration av den enskildes ekonomi utöver vad som anges i *Redovisning av privata medel*

Fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter

Kommunen ska verka för att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för personer som omfattas av LSS. Att verka för tillgänglighet innebär också att se till att det på boendet finns god och väl anpassad information om utbudet av olika evenemang och aktiviteter. Det gäller både verksamhet som anordnas av kommunen och verksamhet som anordnas av andra. Syftet är att i största möjliga utsträckning ge personer med omfattande funktionsnedsättning möjlighet att leva som andra.

Fritid och kultur – en del av insatsen bostad med särskild service

Insatsen ”bostad med särskild service för vuxna” innefattar fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Då de som bor i samma gruppboende inte alltid har samma fritidsintressen, planeras inte heller fritiden kollektivt.

I varje boende ska det finnas ett fritidsombud. Genom fritidsombuden ska personalen på boendet ge de boende stöd att utveckla sina egna fritidsintressen och även visa på aktiviteter som han eller hon tidigare inte haft möjlighet att pröva. Alla människor ska utifrån sina egna önskemål och sin egen förmåga ges möjlighet att delta i det fritids- och kulturutbud som kommunen erbjuder.

Ibland kan de boende ha individuella önskemål som kan vara svåra att tillgodose av den ordinarie personalen. Om personen i dessa fall inte bedöms uppnå goda levnadsförhållanden, kan han eller hon i undantagsfall få kompletterande stöd genom någon av de övriga insatserna i 9 § LSS, till exempel ledsagarservice eller kontaktperson.

Exempel på fritids- och kulturaktiviteter som ingår i bostad med särskild service

Att personal från boendet:

- planerar och förbereder transporter till och från fritids- och kulturaktiviteter
- uppmuntrar till aktiviteter i bostaden och närmiljön
- ger stöd till personen så att hon eller han får tillgång till musik, film, böcker och nyheter
- ger stöd till personen så att hon eller han får tillgång till lättlästa böcker och tidningar eller litteratur intalad på band eller i form av punktskrift
- genom läsombud erbjuder läsestunder med högläsning så att de som inte själva kan eller orkar läsa får tillgång till böcker, tidningar och samhällsinformation

Om personen bedöms ha behov av personalstöd vid genomförandet av en fritids- och/eller kulturaktivitet har han eller hon möjlighet till tre individuella fritids- och/eller kulturaktiviteter per vecka i eller utanför boendet. I genomförandeplanen ska det tydligt framgå både för personen som för personalen vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur. (Se avsnitt *Genomförandeplan.*)

Personal

Personalens roll i insatsen ”bostad med särskild service för vuxna” är att ge alla i boendet ett värdigt bemötande och ett individuellt anpassat stöd. Det kan till exempel handla om att ge praktiskt stöd och service men även hjälp till att skapa ordning och struktur i tillvaron. (Se avsnitt *Genomförandeplan.*)

Utbildning

För en tillsvidareanställning som stödassistent krävs lägst gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram med programfördjupning för yrkesutgång funktionshinder och psykiatri eller barn- och fritidsprogram, inriktning socialt arbete med utgång stöd och service inom funktionshinderområdet.

För en tillsvidareanställning som stödpedagog krävs en eftergymnasial specialisering inom funktionshinderområdet som omfattar minst 200 yh-poäng eller 60 högskolepoäng eller kombination däremellan som motsvarar minst två terminers heltidsstudier. Utbildningen skall ha tydligt inriktning mot funktionshinderområdet i hela sin omfattning. Som exempel nämns:

Pedagogisk vägledare vid funktionshinder.

Enhetschefen – verksamhetens nyckelperson

Enhetschefen är verksamhetens nyckelperson och är ansvarig för att verksamheten utvecklas och håller god kvalitet.

Utöver ett tydligt ledarskap ansvarar enhetschefen även för att:

- arbetet organiseras så att alla genom omvårdnaden tillförsäkras goda levnadsvillkor
- omvårdnaden kännetecknas av en god etik och ett värdigt bemötande
- omvårdnaden planeras, dokumenteras och följs upp
- eventuella övriga krav på eller riktlinjer för vad som ska dokumenteras verkställs
- rutiner finns för att hantera synpunkter och klagomål
- personalens behov av handledning tillgodoses
- personalen har den kunskap som behövs för en ändamålsenlig verksamhet
- personalens behov av kompetensutveckling bevakas och stöds
- personal rekryteras och introduceras
- verksamheten planeras, utvecklas och utvärderas
- verksamhetens resultat förmedlas till överordnade och politiker
- verksamheten utvecklas i takt med ändrad lagstiftning och nya forskningsresultat

Kontaktpersonal

På boendet ska det finnas minst en utsedd kontaktpersonal per boende. Kontaktpersonalen ska bevaka personens behov och fungera som ett stöd så att han eller hon kan behålla och utveckla sitt sociala nätverk. Om behov och önskemål finns kan han eller hon välja tre timmar enskild tid per vecka med sin kontaktpersonal. Kontaktpersonalen ansvarar även för att synliggöra behoven så att de blir tydliga för resten av personalgruppen genom personens genomförandeplan.

Det är kontaktpersonalen som ansvarar för en djupare kontakt med god man, anhöriga och hälso- och sjukvård. När det gäller hjälp med olika vårdinsatser ingår även exempelvis att hjälpa den boende att vid behov få tillgång till rådgivning och annat personligt stöd enligt LSS samt habilitering och rehabilitering enligt Hälso- och sjukvårdslagen, HSL.

Ansvarig chef ska tydliggöra vilka uppgifter och roller som kontaktpersonalen har på det aktuella boendet.

Dokumentation och arbetsplaner

I 11 kap. 5 § första stycket SoL och 21 a § första stycket LSS finns bestämmelser om vad som ska framgå av dokumentationen i samband med genomförandet av en insats.

I varje ”bostad med särskild service för vuxna” har ansvarig chef ansvar för att omvårdnaden dokumenteras och att kommunernas övriga krav och riktlinjer för vad som ska dokumenteras verkställs. När det gäller skyldigheten att dokumentera själva genomförandet av en insats är det viktigt att dokumentationen inte bara visar vad som faktiskt görs utan också hur situationen utvecklas för personen. Det som ska dokumenteras i hälso- och sjukvårdsdokumentation är de insatser som är ordinerade eller delegerade av hälso- och sjukvårdspersonal samt medicinska händelser.

Genomförandeplan

Genomförandeplanen är utgångspunkten för att tydliggöra personens behov och insatser. På individnivå sker uppföljningen framförallt utifrån genomförandeplan. Alla som arbetar med personen ska sträva mot samma mål och alla ska arbeta utifrån de överenskommelser man bestämt tillsammans med personen och/eller dennes legala företrädare.

Syftet med en genomförandeplan är att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Genomförandeplanen ska ta hänsyn till personens självbestämmanderätt och integritet. Genomförandeplanen tydliggör vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur. Genomförandeplanen är grunden för hur personen ska få sina behov tillgodosedda. Behoven förändras över tid och då ska även genomförandeplanen göras om.

Ansvarig för att en genomförandeplan upprättas är enhetschefen på boendet. Genomförandeplanen ska upprättas inom två veckor från det att han eller hon har flyttat in i boendet. Kontaktpersonal ansvarar därefter för innehållet i genomförandeplanen. Genomförandeplanen ska höra till hans eller hennes personakt och ska följas upp minst en gång per år. Revideringar med stora förändringar kräver att man gör en ny plan.

Av genomförandeplanen ska det framgå:

- om det ingår flera delar i insatsen och i så fall vilka
- vilka mål som gäller för insatsen eller delar av den
- när och hur insatsen eller delar av den ska genomföras
- på vilket sätt den boende har utövat inflytande över planeringen
- vilka personer som har deltagit i planeringen
- när planen har fastställts
- när och hur planen ska följas upp

Individuell plan

Enligt 10 § LSS ska socialsekreterare erbjuda personer som omfattas av LSS att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas. Individuell plan görs i samråd med personen. Den individuella planen ska utgå ifrån personens egna mål, intressen och önskemål. Genom den individuella planen ska han eller hon få inflytande över de åtgärder som planeras och få en överblick över när olika insatser ska komma ifråga. Av planen ska det tydligt framgå vilken verksamhet som ansvarar för vad, till exempel kommunen eller landstinget. Den individuella planen ska också underlätta samordningen mellan de olika verksamheterna som han eller hon får stöd av. Planen ska följas upp löpande, minst en gång per år. Landstinget och kommunen skall underrätta varandra om upprättade planer.

Vid kommunikation mellan olika myndigheter måste sekretesslagens bestämmelser iakttas. Det innebär att det krävs samtycke av personen för att en uppgift ska kunna lämnas vidare. Den enskilde bestämmer själv (eller i vissa fall dennes företrädare) vilka som ska vara med och vem som ansvarar för planen.

Mitt möte

För samverkan mellan personers dagliga verksamhet och gruppboende ska samverkansmöte hållas minst en gång om året. Det behövs alltid ett medgivande från personen (eller i vissa fall dennes företrädare) om *Mitt möte* ska hållas. Mitt möte är ett möte för avstämning och uppföljning av insatser samt ett möte för informationsutbyte och samarbete. På mitt möte ska alltid personens behov och önskemål vara i centrum.

Det är alltid kontaktpersonal i den dagliga verksamheten som kallar till *Mitt möte* efter att denne fått personens medgivande. I den mån det går ska alltid personen själv närvara på Mitt Möte och om god man, förvaltare eller vårdnadshavare finns ska denne alltid bjudas in. Det första Mitt möte kan hållas efter sex månaders verkställighet. Därefter kan mitt möte hållas en gång per år eller när behov uppstår.

Tillsammans med personen (eller i vissa fall dennes företrädare) samt kontaktpersonal på respektive verksamhet går man igenom vad som ska tas upp på *Mitt möte*. Det är viktigt att respektive verksamhet tänker på att det finns sekretess mellan verksamheterna så att man på *Mitt möte* inte diskuterar andra frågor än de som han eller hon (eller i vissa fall dennes företrädare) har godkänt.

Mötesansvarig och protokollförare är kontaktpersonal från daglig verksamhet. Minnesanteckningar ska gås igenom och godkännas innan mötet avslutas. Daglig verksamhet ansvarar för att minnesanteckningarna skickas till alla mötesdeltagare. Alla ska efter *Mitt möte* överföra det man kommit överens om till personens genomförandeplan inom respektive verksamhet. Vid behov av insats från kommunhabiliteringen hänvisar man i genomförandeplan till kommunhabiliteringens anteckningar där instruktioner eller

ordinationer finns. Ansvarig socialsekreterare kan vid uppföljning av beslut begära in minnesanteckningar från *Mitt möte*.

Nedan följer en lista på vilka man kallar.

Kontaktpersonal på daglig verksamhet bjuder in till mötet:

- Person med pågående insats
- God man/förvaltare/vårdnadshavare (om sådan är utsedd)
Kontaktpersonal Boende (om insats är pågående)
- Kontaktpersonal inom korttidsverksamheten (om insats är pågående)
- Kontaktpersonal boendestöd (om insats är pågående)
- Kontaktpersonal personlig assistans (om insats är pågående)
- Sjuksköterska kommunen/närsjukvården/vårdval (om insats är pågående)
- Habilitering eller rehabilitering kommunen (ska alltid kallas)
- Regionen/närsjukvården/vårdval (om insats är pågående)

Det är personen själv (eller i vissa fall dennes företrädare) som bestämmer tid och plats för mötet.

Vid behov av tolk beställs detta via kommunens tolkförmedling.

Hälso- och sjukvård samt tandvård

Enligt 18 § i Hälso- och sjukvårdslagen, HSL, ska varje kommun erbjuda en god hälso- och sjukvård åt personer som bor i en bostad med särskild service. Kommunens ansvar gäller öppen hälso- och sjukvård, men inte sådan hälso- och sjukvård som meddelas av läkare.

Exempel på hälso- och sjukvård som kan ingå i bostad med särskild service är:

- insmörjning och annan egenvård samt läkemedelshantering
- omhändertagande vid epileptiska anfall eller liknande
- vändningar och liknande
- sjukgymnastik och liknande habiliterande uppgifter på ordination och i vissa fall delegation
- tillsyn vid självdestruktivitet och andra beteendestörningar som kan innebära fara för personen eller dennes omgivning
- uppmuntran att använda befintliga hjälpmedel liksom begåvningsstödjande hjälpmedel

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Inom kommunens hälso- och sjukvård finns en sjuksköterska som har det medicinska ansvaret i verksamheten. Den medicinskt ansvariga sjuksköterskan har ansvar för kvalitet och säkerhet i den hälso- och sjukvårdsverksamhet som kommunen bedriver enligt 18 och 18 b §§ HSL. Ansvaret gäller den vård och behandling som ges till människor enligt Hälso- och sjukvårdslagen samt de krav som ställs på läkemedelshantering, dokumentation, delegering, anmälan om skador med mera i hälso- och sjukvårdsverksamhet.

Delegering

Alla sjukvårdsuppgifter behöver inte utföras av en sjuksköterska utan en del av dessa kan delegeras. Personal som arbetar i bostad med särskild service kan alltså även utföra hälso- och sjukvårdsuppgifter på delegation. Med delegering menas i detta sammanhang att någon som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen och som är formellt och reellt kompetent för en medicinsk arbetsuppgift överlåter denna till en annan person som saknar formell kompetens men som är reellt kompetent för den aktuella uppgiften. Den som utför arbetsuppgifter på delegation tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen vid utförandet av dessa.

Egen vård – eget ansvar

Ett vanligt behov av stöd och omvårdnad är att få hjälp att ta sin, av läkare ordinerade, medicin. För någon räcker det med att bli påmind om att ta medicinen, medan andra behöver mer omfattande och personlig hjälp att ta sin medicin. Om en person själv eller med stöd av personal kan hantera sina läkemedel bör han eller hon i största möjliga utsträckning ges möjlighet att ta detta ansvar.

Som egenvård, det vill säga inte sjukvård, räknas de uppgifter som ansvarig läkare normalt lämnar till en patient eller anhöriga att sköta om. Uppgifter som förutsätter mer omfattande instruktion och handledd träning av ansvarig läkare eller sjuksköterska räknas till sjukvård, oavsett vem som utför uppgiften. Det är den som förskriver läkemedlet som tar ställning till om patienten själv klarar av att hantera sina läkemedel. Om förskrivaren bedömer att patienten inte klarar det, ska detta dokumenteras i patientjournalen.

Habilitering och rehabilitering

Kommunerna ska enligt 18 b § HSL erbjuda habilitering och rehabilitering till alla personer som bor i bostad med särskild service. Habiliteringen och rehabiliteringen syftar till att ge varje person bästa möjliga förmåga och bästa möjliga förutsättningar för delaktighet i samhället.

Hjälpmedel

Kommunerna ska erbjuda hjälpmedel för alla personer som bor i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. I första hand gäller det hjälpmedel i den dagliga livsföringen.

God tillgång till fungerande hjälpmedel är avgörande för många personer med funktionsnedsättning och för dennes möjlighet till ett aktivt och självständigt liv. Bra hjälpmedel ökar oberoendet och möjliggör ett mer innehållsrikt liv. Detta gäller såväl enkla hjälpmedel som mer avancerade.

Det är den enskilda regionen, landstinget eller kommunen som beslutar om vilka produkter som är att betrakta som hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

Hjälpmedelsinstitutet i Stockholm är ett nationellt kunskapscentrum inom området hjälpmedel och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar. Dit kan man vända sig för att få information om hjälpmedel och om olika projekt som pågår inom hjälpmedelsområdet.

Tolktjänst

Tolktjänst regleras i 3 b § HSL, och region/landstingen är ansvariga för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Regioner/Landstingen har också ansvar för att organisera, tillhandahålla och finansiera tolkar för vardagstolkning.

Tandvård för personer som ingår i LSS målgrupp

Stödet vad gäller tandvård till LSS målgrupp regleras i tandvårdslagen (1985:125) och tandvårdsförordningen (1998:1338). Det är Regioner/Landstingen som ansvarar för tandvårdsstödet.

Det statliga tandvårdsstödet innebär bland annat att personer med funktionsnedsättning som inte själva kan söka tandvård ska få kostnadsfri bedömning som ska visa på vilken förebyggande och nödvändig tandvård de behöver. Bedömningen ska så långt det är möjligt göras där de bor, genom uppsökande tandvård av till exempel en tandhygienist. Erbjudandet om tandvård måste ges så att personens medbestämmande respekteras. Socialsekreteraren är behjälplig med utfärdande av intyg.

För nödvändig tandvård betalar sedan patienten endast samma avgift som för hälso- och sjukvård med de regler som gäller för högkostnadsskydd och frikort.

Sekretess och anmälningsskyldighet

Personal inom de olika boendeformerna omfattas av sekretess men har skyldighet att rapportera till ansvarig verksamhetschef och polisanmäla brott mot den boende. Personalen har dessutom skyldighet att till Socialförvaltningen anmäla personskador som uppstår inom boendet samt missförhållanden och övergrepp likaså om brottslig verksamhet bedrivs av den boende.

Lex Sarah

I LSS § 24 b samt i SoL 14 kap § 3 finns bestämmelser om skyldigheten att genast rapportera missförhållanden samt om det finns påtaglig risk för missförhållanden (Lex Sarah). Ett missförhållande, eller en påtaglig risk för ett missförhållande, ska dokumenteras, utredas och avhjälpas respektive undanröjas utan dröjsmål. Den som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande som rör en person ska genast rapportera detta till socialnämnden. Alla allvarliga missförhållanden och risker för allvarliga missförhållanden ska även anmälas till IVO (Inspektionen för vård och omsorg). Bestämmelsen gäller också den som handlägger ärenden enligt LSS.

Med missförhållande avses övergrepp och brister i omsorgerna som utgör ett hot mot personens liv, hälsa eller säkerhet, och ett bemötande av äldre och funktionsnedsatta som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet.

Övergrepp kan vara fysiska (till exempel slag, nypningar och hårda tag), psykiska (till exempel hot, bestraffningar, trakasserier, skrämnel och kränkningar), sexuella eller ekonomiska (till exempel stöld av pengar eller ägodelar, utpressning och förskingring).

Brister i omsorgerna kan röra personlig hygien, mathållning, tand- och munhygien, och brister i den tillsyn som hon eller han får.

Lex Sarah anmälningar ska även göras när de som bor inom de olika boendeformerna utsätter varandra för missförhållanden.

Lex Maria

I lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område regleras i

2 kap. 7 § att den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonal ska rapportera till vårdgivaren om en patient drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom i samband med hälso- och sjukvård (Lex Maria). Denna skyldighet att rapportera gäller även den personal som arbetar i bostad med särskild service för vuxna och som genom delegering utför en hälso- och sjukvårdsuppgift.

Tillsyn

Tillsynen över verksamhet enligt LSS utövas av kommunen och IVO (Inspektionen för Vård och Omsorg). Kommunen har alltså ett lokalt tillsynsansvar över enskilt bedriven verksamhet och nämnden har rätt att inspektera verksamheten. En kommun som får kännedom om ett allvarligt missförhållande i enskild verksamhet skall anmäla detta till IVO.

Avgifter som gäller vid boende i bostad med särskild service

En viktig princip är att ingen ska ha merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning. Tanken är att ett omfattande behov av omvårdnad på grund av funktionsnedsättning inte ska medföra en lägre levnadsstandard än den som gäller för personer utan motsvarande behov. Avgifter får därför inte tas ut för insatser enligt LSS. Kommunen får emellertid ta ut skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter av den som har inkomst av hel förtidspension eller annan inkomst av motsvarande storlek. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen är dessutom skyldig att se till att det finns tillräckligt med pengar så att personliga behov kan tillgodoses som till exempel mat, kläder, tandvård, fritid och semester samt kostnader på grund av funktionsnedsättning som inte täcks på annat sätt.

Bostadens hyra

I Halmstad kommun tillämpas sedan 2003 ett hyrestak för hyror i kommunens gruppboendestäder. Detta oavsett om de drivs i kommunal eller privat regi. Med hyrestak menas att kommunen inte tar ut en högre hyra av hyresgästen än det som anges för hyrestaket.

Eftersom hyresgästen betalar hyra för sin lägenhet i bostad med särskild service för vuxna i stället för avgift kan reglerna om bostadstillägg tillämpas.

Matkostnader

I bostadens hyra för boendet ingår inte matkostnader. Dessa kostnader får han eller hon själv svara för. Om måltider serveras i anslutning till en insats kan en avgift tas ut, men avgiften bör då vara skälig och inte överstiga kommunens självkostnad.

Avgift för fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter

Avgifter får tas ut för fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Personer med funktionsnedsättning svarar själva för sina personliga kostnader, men inte för de merkostnader som kan tillkomma på grund av funktionsnedsättning till exempel kostnader för följeslagare när en sådan behövs för att aktiviteten skall kunna genomföras.

Avgift för resor

Personer som bor på en gruppboende svarar själva för kostnaderna för sina resor. Färdtjänst kan användas av den som är berättigad till detta.

Avgift för läkarbesök och medicin

Den som bor i bostad med särskild service enligt LSS eller annat särskilt boende enligt SoL omfattas av kommunens hälso- och sjukvårdsansvar upp till läkarnivå. I det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret ingår även ansvar för rehabilitering, rehabilitering och hjälpmedel. Samma regler om högkostnadsskydd för läkarbesök och medicin gäller för alla oavsett boendeform.

Avgränsningar

Personer som bor på en gruppboende betalar själva för förbrukningsartiklar för till exempel hygien, tvätt och städ. Kommunen betalar för material som personalen behöver för att utföra sitt arbete och för arbetsmiljöskydd, till exempel tvättlappar och engångshandskar.

